

Natur & Miljø

BULLETIN

10 ikke-saker i Rio

side 2

Svekket Agenda 21 vedtatt

side 3

USA verst – igjen

side 5

Global Forum manglet penger

side 6

Hydrogenbilen utstilt i Sao Paulo

siste side

– Organisasjonene må vurdere sin strategi

Rio de Janeiro: De frivillige organisasjonene har bare i begrenset grad greid å påvirke det konkrete utfallet av Rio-konferansen, sier Jørn Siljeholm. Det er først og fremst på de «myke» områdene man har fått gjennomslag, mens man ikke har greid å oppnå stort innenfor biodiversitet, klima og finansiering, oppsummerer Siljeholm.

Gunnar Bolstad

Jørn Siljeholm, tidligere generalsekretær i Naturvernforbundet, har fullt Rio-prosessen på nært hold helt siden han var hovedrapportør for de frivillige organisasjonene under Bergskonferansen i 1990. I formøtene til Rio-konferansen, de såkalte «prep.coms», har han representert den norske felleskampanjen, i en periode der stadig flere frivillige organisasjoner og grupperinger er blitt trukket med i prosessen.

Forut for Bergskonferansen utarbeidet organisasjonene det såkalte Donau-dokumentet. I forkant av Rio-møtet møttes organisasjoner fra hele verden og kjempet seg fram til «Paris-erklæringen».

– Mens Donau-erklæringen var vag, endte Paris-erklæringen opp med på være elendig. Tabbene fra Bergen ble gjen tatt i Paris. Det har vist seg vanskelig å samordne organisasjonenes innsats. Interesseområder og kompetansenivå har vært ujevnt fordelt, og det har ikke lyktes organisasjonene å samle seg rundt operasjonelle handlingsmål. Organisasjonenes styrke har ligget på analysesiden, mener Siljeholm.

Silhjeholm hilser det økende organisasjonsengasjementet velkommen, men er tvilende til formen.

– Når så mange trekkes med i prosessen, er det en fare for at de spissformulerte kravene svekkes og at kompetansenivået synker, selv om deltakelsen øker. Når representativitet blir viktigere enn kompetanse, smøres demokratiet tynt ut over. Resultatet blir et minste felles multiplum som ikke står noe tilbake for det de offisielle diplomatene bedriver. Jeg er redd organisasjonene må akseptere at man må innrette større deler av sin egen medvirkning mot de harde forhandlingene og at man må sørge for å utdanne kompetente folk til å drive med disse spørsmålene. Dette har tross alt dreid seg om verdens konferanse for miljø og utvikling, poengterer Siljeholm.

Adgang

Organisasjonene har fått adgang til Rio-prosessen på en helt annen måte enn det som har vært vanlig i internasjonalt diplomati.

– Ved å være tilstede i de offisielle delegasjonene, har organisasjonene fått en overvåkningsrolle som bidrar til å skjerpe regjeringene. Det blir

vanskeligere å holde tvilsomme forhandlingsstrategier skjult.

NGO'enes tilstedeværelse er mest synlig på idésiden. Bare på de såkalte «myke» områdene har organisasjonene fått gjennomslag for sine synspunkter, mener Siljeholm.

Organisasjonene har ikke lyktes med å lage gode og spesifikke pådriverdokumenter som kan distribueres til, og eventuelt brukes av regjeringenes forhandlere. Dette er en absolutt nødvendighet for å få gjennomslag, mener Siljeholm, som understreker at generelle «statements» har liten effekt når forhandlingene hardner til.

En annen sak er selvsagt at rammen rundt tekstene blir lagt svært tidlig i prosessen, og at resten for en stor del består av flikking på ord og parenteser. Dette er en realitet organisasjonene må forholde seg til og arbeide etter.

Silhjeholm savner også kontinuitet i organisasjonenes deltakelse: – Mange grupper deltar fra og til, ofte med forskjellige representanter fra gang til gang. Dermed får ikke folk nødvendig rutine og sikkerhet. Dessverre er internasjonalt arbeid ofte en lavt prioritert virksomhet, som lider hver gang organisasjonene står overfor et budsjettkutt, sier Siljeholm.

Natur & Miljø

UTGITT AV NATURVERNFORBUNDET

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: (02) 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: (02) 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: (02) 11 61 90
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad GPG Sats & Trykk as, Oslo

Cowboy i bushen

– There is a time when a man's gotta do what a man's gotta do, var budskapet fra president George Bush under Rio-konferansen. I en retorisk perle av en tale insisterte Bush på at han var verdensmester i miljøvern. Hadde det bare vært så vel.

USA har alle muligheter til å spille en konstruktiv rolle i internasjonal miljøpolitikk. Det finnes en våken opinion, et grunnlag for god lovgivning, kapital og rikelig med know-how. Men amerikanerne vil rett og slett ikke. De var et patetisk syn under Rio-konferansen. Mange trodde at de ville rette opp inntrykket ved at Bush skulle slippe en god nyhet under sin tale. Men nei: – Jeg har ikke kommet hit for å unnskyld meg, sa Bush.

Bush landet i et hav av fattigdom, men fikk bare se glinsende hoteller, tomme avenyer og væpnede soldater under sitt 50 timer lange opphold i Rio. FN kunne knapt valgt en bedre konferanseby for å illustrere de gigantiske problemene som må løses. Den fargerike turistbyens bakside er full av fattigdom, undertrykkelse og forurensing. Dessverre fikk ikke Bush oppleve det. Han bør i hvert fall vite at i millionby etter millionby sør for ekvator er forholdene enda verre enn i Los Angeles, og kruttet er minst like tørt.

Etter hvert som Rio-prosessen krøp framover i de forberedende møtene, sto det stadig klarere at selve konferansen ikke kom til å bli det mange hadde håpet på forhånd. Trolig er det for tidlig å avgi noen endelig dom over evenementet. Utviklingen avhenger av oppfølgingsarbeidet.

Norge har hovedsakelig spilt en konstruktiv rolle under forhandlingene. Under hele den brede prosessen mot Rio, inkludert de to konvensjonene, er det bare når det gjelder begrensingsforpliktelser for nasjonale utslipp av karbondioksid at Norge har sviktet helt. For øvrig var det ingen grunn til å skamme seg over å være nordmann i Rio. Det bør imidlertid stilles et spørsmålsteget ved den norske forhandlingsstrategien. Norge har markert seg som et av de mest kompromissvillige landene, og har med unntak av paragrafen om atomavfall ikke stått hardt på sine minstekrav. Slike strategier bør gjennomgås med kritiske øyne før nye miljøforhandlinger starter.

Norges posisjon i utlandet forplikter på hjemmebane. Det blir tøffe tak om barskog og vassdrag framover, og myndighetene må jobbe hardere for å nå NDX-målsettingen. Og inntil Gro dementerer det, er det vel fremdeles slik at CO₂-målsettingen ligger fast som Dovre.

Gunnar Bolstad

Litt mindre verre

Av generalsekretær
Dag Hareide,
Naturvernforbundet

Det er ikke vanskelig å se det positive med Rio-møtet; 30 000 mennesker og 120 statsledere kommer sammen og snakker om alt som burde gjøres. To konvensjoner vedtas om arts mangfold og klima. I Naturvernforbundet har vi fått på trykk mange ord som vi vil minne politikerne på i årene som kommer.

Likevel har ikke dokumentene som ble vedtatt gitt oss de redskapene som kan snu utviklingen. Naturødeleggelsene vil fortsette å øke etter Rio. Det mest positive vi kan si med hånden på hjertet er at ressursordningen og forurensingen vil øke noe mindre enn før.

Grunnen til dette er alt det som ikke ble tatt opp i Rio. Det er Rio-konferansens tabuområder. Jeg vil nevne 10 slike tabuområder:

1. De rikes forbruksvekst. Tekster som ba om en stopp i de rikes forbruksvekst, ble erstattet med mer ufarlige tekster om at man måtte se på visse forbruksmønstre.
2. Gjeldsbyrden. Rio representerte faktisk et tilbakeskritt i forhold til hva som ble oppnådd i Trinidadforhandlingene.
3. Handelsspørsmål. GATT og den «frie» og urettferdige verdenshandel gjelder. Ethvert forsøk på å stille miljøkrav og krav om særbehandling av u-land ble utvannet. Disse tre første områdene opprettholder et urettferdig økonomisk verdenssystem. De sju neste opprettholder mange av de viktigste kreftene som idag ødelegger og truer klodens natur.
4. Atomkraften ble det aldri satt noe spørsmål ved. Ingen plan for utfasing, men noen forbedringer på avfallssiden.

5. Militæret og våpenindustrien ble avspist med en setning. Ingenting ble nevnt om behovet for å redusere militært forbruk og ta fatt på dens enorme forurensning i freds og krigstid.
 6. Den kjemiske industrien ble berørt på avfallssiden. Men ingen konkrete krav om utfasing av miljøgifter, ingen planer for en ren produksjon.
 7. Det industrielle havfiske ble såvidt berørt, men aldri kritisert. Derimot fikk man løfter om en konferanse som skulle ta opp problemet.
 8. Genteknologien ble berørt. Men spørsmålet om internasjonale regler som skulle gi sikkerhet mot utplassering av genmanipulerte planter og dyr, fikk bare en setning om at dette eventuelt kunne vurderes i framtida.
 9. Oljeindustrien skulle man jo tro kom i fokus når klimaet var satt på dagsorden. Men det ble full stopp når det var snakk om forpliktelser i klimakonvensjonen og ethvert økonomisk virkemiddel eller seriøs satsning på vedvarende energikilder.
 10. Multinasjonale selskaper ble i det hele omtrent ikke nevnt. Disse som uten sammenligning er verdens store forurenser og ressursøde- re, var sterkt med i arbeidet fram mot Rio, finansierte deler av opplegget og snakket også mye om hva de burde gjøre. Til gjengjeld sørget de for at formuleringer og forpliktelser ikke gjaldt dem, men bare nasjonalstater.
- Tilslutt, miljøbevegelsen må også se nøye på de positive tiltak som kommer ut av Rio. Dersom milliardene skal forvaltes av Verdensbanken og FAD, er det en stor fare for at de ikke har forandret seg. Det kan gå som med FADs prosjekt for tropeskogene, at det som skulle redde skogen og dets mangfold gjorde det motsatte.

Svekket Agenda vedtatt i Rio

Handlingsplanen som skal sette verden i stand til å løse sine problemer, Agenda 21, strekker seg over 800 sider og 40 forskjellige kapitler som omfatter så forskjellige ting som havressurser, fattigdom og teknologispørsmål. Det har vært en lang og tornefull vei til enighet og innholdet er blitt betydelig svekket etter hvert som diplomatene har fjernet omstridt tekst underveis.

Gunnar Bolstad

Agenda 21 er ikke folkerettslig bindende, men en moralsk og politisk forpliktende handlingsplan. På tross av dens lave folkerettslige status har det vært viktig for de enkelte regjeringer å få gjennomslag for sine synspunkter, fordi planen berører viktige prinsipielle spørsmål. Mange av punktene i planen berører også sterke interessegrupper som vil vite å utnytte retoriske poenger til sin fordel.

Penger

Den virkelig store konflikten har dreid seg om penger. Handlingsplanen er av UNCED-sekretariatet beregnet til å koste 600 milliarder dollar i året, hvorav 120 milliarder ifølge sekretariatet bør komme fra industrilandene. Konflikten har, kort fortalt, dreid seg om hvem som skal betale gildet. Tanken om et altomfattende grønt fond, slik u-landene gjennom G-77 opprinnelig sto for, er erstattet av det såkalte Global Environmental Facility (GEF), som skal kanalisere penger til prosjekter som bidrar til løsning av globale miljøproblemer. GEF vil ligge under Verdensbanken, UNEP og UNDP, men vil være gjenstand for innsyn og medvirkning fra de berørte landene. For u-landene har det vært helt sentralt å presisere at penger til globale miljøformål skal komme i tillegg til ordinær bistand.

Et annet viktig poeng som det har vært tungt å dra i land, er spørsmålet om utviklingshjelp (DDA). Her har Norge og norda kjørt hardt på å forplikte Vesten til å øke sin u-hjelp til 0,7 prosent av bruttonasjonalproduktet. Norge har med sine 1,1 prosent hatt

svært gode kort på hånden. Mot slutten av forhandlingene var det bare Storbritannia som hadde problemer med dette forslaget. Da hadde amerikanerne allerede sørget for en retorisk genistrek i teksten, der det heter at i-landene bekrefter sin målsetning om 0,7 prosent, slik FN fastsatte for 20 år siden. Men siden USA aldri har godtatt denne målsetningen, kan de heller ikke bekrefte den. Derfor forplikter ikke USA seg til å øke u-hjelpen ut over de 0,19 prosent de yter i dag.

Skog

Det andre store konfliktspørsmålet dreide seg om skog, som involverer ikke bare penger, men også en betydelig grad av nasjonal stolthet og uavhengighetsbehov i skogrike utviklingsland som Malaysia og India. Retten til utnyttelse av egne ressurser står sentralt i den tredje verden. USA har kjørt hardt for å få en egen skogkonvensjon, men måtte nøye seg med et avsnitt om prinsipper for skogforvaltning i tillegg til skogkapittelet i Agenda 21.

Ved siden av frykten for å bli frarøvet retten til bruk av egne ressurser, har u-landene også klagt sin mistanke om at USA har fremmet forslaget om en skogkonvensjon for å bevare verdens skoger som CO₂-sluk, underforstått at dette skulle lette presset på USA om å redusere sine CO₂-utslipp. Dette er en av grunnene til at Malaysia ikke vil undertegne klimakonvensjonen.

Også atmosfærekapittelet var omstridt til siste slutt, noe først og fremst Saudi-Arabia må holdes ansvarlig for.

Tredelt

Planen er delt i fire deler – sosiale og økonomiske dimensjoner, vern og forvaltning av res-

surser, folkelig deltakelse og gjennomføringsmekanismer.

Agenda 21 slår fast at den internasjonale økonomien bør styrke miljø- og utviklingsarbeidet gjennom frihandel, overføring av finanser til u-landene og en bedre makroøkonomisk politikk. Planen behandler en rekke felter innenfor miljøsektoren, deriblant landbruk, skogbruk, biodiversitet, havressurser og -forurensing, atmosfære og ferskvann. På utviklingssiden berører den blant annet overføring av penger og teknologi, fattigdom, befolknings- og kvinnespørsmål og folkelig deltakelse.

– Fra et globalt synspunkt har vi kommet langt når det gjelder fokusering på fattigdomsspørsmål, vannressurser og ganske særlig urbefolkningens situasjon. På minussiden bør vi nok trekke fram befolkningsproblemer, der både Vatikanet og flere u-land har vært uvillige. Finansieringssiden er heller ikke god nok, sier Eldrid Nordbø, som har ledet den norske delegasjonen på embletsplan.

Norge

– Jeg mener Norge har fått gjennomslag på flere felter, sier miljøvernminister Thorbjørn Berntsen, som trekker fram kapitlene om levende marine ressurser, radioaktivt avfall og havforurensing som felter der Agenda 21 betyr skritt i riktig retning.

I sin tale til toppmøtet oppsummerte Gro Harlem Brundtland den samlede Rio-prosessen, inkludert Agenda 21, de to konvensjonene og Rio-erklæringen, slik:

– Framskritt på mange områder, for lite framskritt på de fleste områder, og ingen framskritt på en del områder.

Utvannet erklæring

Rio-erklæringen var ett av de dokumentene som alle trodde ville bli en ren formsak å dra i land under UNCED-konferansen. Også her lyktes imidlertid amerikanerne i å stelle i stand bråk.

Gunnar Bolstad

Rio-erklæringen, som opprinnelig skulle blitt et verdens charter på linje med menneskerettighetserklæringen, ble allerede i vår utvannet til et minste felles multiplum. Med sine 27 punkter er den en prinsipperklæring om rettigheter og plikter i forhold til miljøet. USA sjokkerte de øvrige delegasjonene da de erklærte at de ville gjenåpne forhandlingene om erklæringen, etter at det var enighet om den på et forberedende møte i New York. Oppfatningen var at USA holdt erklæringen som «gissel» i agendaforhandlingene.

Her er noen av hovedpunktene i Rio-erklæringen:

Den slår fast at alle mennesker har rett til et sunt liv i harmoni med naturen.

Alle stater har rett til å utnytte sine egne naturressurser, dog slik at det ikke skader miljøet i andre land.

Retten til utvikling må oppfylles. For å skape bærekraftig utvikling, må bevaring av miljøet ses som en integrert del av prosessen. Utviklingslandenes spesielle situasjon og behov skal gis særlig prioritet.

Landene har et felles, men differensiert ansvar for å bevare miljøet, i lys av de ulike skadevirkningene som de enkelte landene påfører miljøet.

For å oppnå en bærekraftig utvikling, bør statene redusere og eliminere ikke-bærekraftige produktions- og forbruksmønstre.

Miljøet blir best ivarettatt ved folkelig deltakelse på relevant nivå.

Takk for støtten!



Emballasje på naturens side.

Keyes Norway A.S.
3500 Hønefoss
Tlf.: (067) 23 422. Fax: (067) 22 456.

TROMS KRAFTFORSYNING
EVENVEGEN 34 - POSTBOKS 776 - 801 TRONDHØM
TELEGRADRESSE KRAFTFORSYNING - TLF. (062) 36 011

En strøm av tjenester

A/S DENOFA OG LILLEBORG

 Stor-Oslo Lokaltrafikk
Får deg trygt fram

NTH Trykk

Høyskoleringen 1e
7034 Trondheim
Tlf.: (07) 59 33 02

Mobil

 Sparebanken
BIEN
Tollervgate 9 - 0100 Oslo 1
Telefon (02) 41 47 90

Ingen tilleggserklæring om CO₂

Klimakonvensjonen som er blitt framforhandlet i en egen prosess, ble også undertegnet i Rio. Ny dramatisk omkringing industrilandenes forpliktelser til utslippsbegrensninger oppstod da det ble fremmet forslag om en egen forpliktende tilleggserklæring om stabilisering av karbondioksid.

Gunnar Bolstad

Tilleggserklæringen som ble lansert av Sveits, Østerrike og Nederland ble møtt med sterke reaksjoner fra amerikansk hold. USA skal ha sendt brev både til Østerrike og Sveits, der det går klart fram at amerikanerne anser denne erklæringen som en belastning på bilaterale relasjoner.

Statssekretær Michael Kent Young, som var nestleder i den amerikanske delegasjonen, bekrefter at USA har sendt brev til «enkelte land».

– Vi uttrykker vår bekymring for den tilleggserklæringen som er blitt lansert. Vi synes ikke at en slik erklæring er nyttig, erklærte Michael Kent Young.

Norge

Heller ikke Norge var særlig

lykkelig over forslaget om en tilleggserklæring, og det var tydelig lettelse å spore i den norske delegasjonen da det ble klart at forslaget ikke fikk den nødvendige tilslutning.

USA uttrykte sterk skepsis til de landene som har sterke begrensingsmål. – Vi tar sikte på å redusere utslippene av CO₂, men er ikke tilhengere av bastante målsettinger. Vi etterlyser de konkrete tiltakene hos de mest ambisiøse vest-europeiske landene, sa Young.

Avgift

EF valgte å legge fram en uttalelse da statsminister Anibal Cavaco Silva undertegnet konvensjonen på vegne av medlemslandene, der det heter: «EF og medlemsstatene bekrefter målsetningen om å stabilisere CO₂-utslippene i år 2000 på 1990-nivå i EF sett under ett». Dette er imidlertid en

uttalelse som OECD-land utenfor EF slipper å forholde seg til.

Ellers er det interessant å merke seg at tanken om et felles avgiftsregime på karbondioksid griper om seg. Det vakte oppsikt da OPEC-landet Venezuela medga at miljøavgifter på CO₂ nok kom til å bli en realitet i framtiden.

– Oljeproduiserende land må innstille sin økonomi på at et slikt avgiftssystem kommer, sa lederen for den venezuelanske delegasjonen, Arnoldo Gabaldon.

At Gabaldon dagen i forveien skulle ha sagt at «Venezuela er villig til å medvirke til gjennomføringen av et avgiftssystem for CO₂», ble imidlertid dementert.

NOTISER

van Pronk

Vesten bør ikke kontrollere miljøfondet GEF (Global Environmental Facility), sa den nederlandske bistandsministeren Jan van Pronk under Rio-konferansen, van Pronk ga uttrykk for at givelandene ikke kan presse sine løsninger på mottakerlandene.

Nederland ønsker seg et fond som er like stort som Verdensbankens International Development Association (IDA), i størrelsesorden 15–20 milliarder dollar over en tre-årsperiode.

Skeptiske

Miljøorganisasjoner fra Sørøst-Asia er skeptiske til de skogplantingsprosjektene som vestlige industriland promoterer i utviklingsland.

Utenlandsfinansierte prosjekter fører til mer, ikke

mindre, avskoging, hevder Gavin Chutima fra den thailandske organisasjonen Coordination committee on rural development. I tillegg fører prosjektene til sosiale konflikter.

Også i India finnes liknende eksempler, der jordbruksarealer er blitt lagt ut som skogplantasjer.

Konflikt

Det oppsto en bitter konflikt mellom vest-europeiske land og tredje-verden-grupperingen G-77 omkring de tidligere kommunistregimenes status i forbindelse med finansieringsavsnittene i Agenda 21.

Russland insiterte på at den tidligere Østblokken skulle betegnes som «land med økonomier under forandring», noe som vil berettigge til en rekke særrettigheter.

G-77 er på sin side redd for at dette vil bety en vridning av bistand i retning Øst-Europa noe som betyr dårligere kår for de fattigste utviklingslandene.

Sentral rolle

Det internasjonale pengefondet akter å spille en sentral rolle i arbeidet for miljø og utvikling, sa IMF-president Michel Camdessus i sin tale under Rio-konferansen.

Camdessus mente at feilsatt økonomisk politikk var årsaken til miljødeleggelsene. Rio-konferansen ville bidra til å rette opp illusjonen om at miljøvern ikke kunne være et arbeidsområde for IMF. Fattigdom og gjenoppbygging av Øst-Europa, de tidligere Sovjet-republikkene og Midt-Østen vil bli gitt prioritet både i IMF og i Verdensbanken, sa Camdessus.

Sterkest er den som står alene

USA har under hele Rio-prosessen spilt en bremseklossrolle. Amerikanernes negative posisjon toppet seg under talen til president George Bush. – Jeg har ikke kommet hit for å unnskyld meg, sa Bush.

Gunnar Bolstad

Mange observatører var oppgitt og litt overrasket over hvor mye krefter USA brukte på å spille rollen som «the bad guy».

Det er utrolig at den amerikanske administrasjonen setter seg i en posisjon der alle sparker mot dem, når det er fullstendig unødvendig, sier den amerikanske senatoren Timothy E. Wirth, som satt i den amerikanske delegasjonen som observatør. Han regnes som en av de fremste miljøpolitikkerne i USA.

Wirth mener at den nye luftforurensningsloven, Clean Air Act, gjør at USA vil klare å stabilisere utslippene av karbondioksid på 1990-nivå innen år 2000 med god margin.

– USA kunne også undertegnet biodiversitetskonvensjonen, eventuelt med en reservasjon mot deler av finansieringskapitlet. Storbritannia gjorde dette uten å miste ansikt, sa Wirth, som ikke hadde noen annen forklaring på amerikanernes macochistiske oppførsel enn at president Bush har et stort behov for å fri til konservative velgergrupper.

Det er ille at den amerikanske delegasjonen ikke snakker om alle de positive utviklings-trekk som faktisk finnes i den amerikanske miljøpolitikken, og det er utrolig at den finner seg i så mye kjeft til ingen nytte, sier Wirth.

– Strengest

President Bush tok på den annen side sitt monn rikelig igjen

da han i sin tale framholdt at USA hadde de strengeste kravene til utslipp fra biler og industri og de strengeste reglene om biodiversitet.

USA står ikke tilbake for noen andre land i miljøvernarbeidet, sa Bush, og meddelte forsamlingen at det aldri er lett å stå alene om å forsvare prinsippet, men noen ganger fordrer lederposisjonen at man gjør det.

Den demokratiske presidentkandidaten, Bill Clinton, uttalte at George Bush svekket USAs internasjonale posisjon ved å framstå så negativt under toppmøtet, etter at man på forhånd har sørget for å utvanne konvensjonen om klimaforandringer og nektet å underskrive konvensjonen om biodiversitet.

USA var verst – selvfølgelig

USA, Saudi-Arabia og Storbritannia ble i denne rekkefølgen kåret til de mest destruktive deltakerne under Rio-konferansen. Miljøorganisasjonene som foretok kåringen fant ingen land verdige til positiv omtale.

Gunnar Bolstad

– Men noen land har spilt en positiv rolle i enkeltstående saker, har de alle feilet i de avgjørende nøkkelspørsmålene. Siden det er regjeringens oppgave å løse problemer, finner ikke miljøbevegelsen noen grunn til å gi noen plusskarakter, heter det i organisasjonens uttalelse. Bak uttalelsen står store grupperinger som Greenpeace, Friends Of The Earth International (inkludert naturvernforbundet) og Alliance of Northern People for Environment and Development.

Uansvarlig

Alle de deltakende miljøorganisasjonene var enige om at

USA opptrådte mest negativt og uansvarlig under konferansen. I spørsmål som klimaendringer, biodiversitet, bioteknologi, forbruksmønstre, våpenproduksjon og atomavfall har USA blokkert eller vannet ut tekstforslag gjennom hele prosessen.

Skandaløs

Saudi-Arabia ble en god nummer to på verstingenes liste. Miljøorganisasjonene karakteriserer Saudienes oppførsel som skandaløs og beskylder dem for å ha spilt en spesielt destruktiv rolle på klimasiden. Etter en usedvanlig negativ medvirkning under forhandlingene om en klimakonvensjon, har Saudiene nådd uante dybder under Rio-konferansen, ifølge organisasjonene.

Uklar

Storbritannia kom uheldig ut allerede ved begynnelsen av konferansens ved å så tvil om hvorvidt landet ville signere biodiversitetskonvensjonen. Andre kvalifikasjoner som ga britene tredje-plassen omfatter deres motstand mot en tilleggserklæring til klimakonvensjonen og deres svake og uklare opptreden når det gjelder finansielle overføringer til utviklingslandene.

IAEA

En liste som ble sirkulert på et tidligere tidspunkt under konferansen, inkluderte også Malaysia, Japan og det internasjonale atomenergibyrået IAEA.

Takk for støtten!

 G&G Sats & Trykk as

Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf. 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19



Wittusen & Jensen a.s.
DIN KONTORPARTNER



Tlf. (058) 22 300 Fax: (057) 26 744
Øyrane, P.boks 390, 6801 FØRDE

 WILH. WILHELMSEN



NORSK JERN HOLDING AS
– fra statlige millionsubsidier til lønnsom drift!

PLM MOSS
GLASS DIVISION

 Kjemisk Forbund
Kjemisk Forbund for industrien og miljøet

Globalt Forum manglet penger

Global Forum, den folkelige konferansen i Flamengo-parken, levde flere dager under trussel om stenging, noe som satte et sterkt preg på hele arrangementet. Konferansen samlet omlag 20 000 deltakere fra hele verden, i tillegg til et ukjent antall lokale besøkende, trolig i sjuisifret størrelse.

I løpet av et par dager ble det klart at konferansen seilte med et underskudd på to millioner dollar, noe som førte til at leverandørene av lyd- og lysutstyr truet med å ta utstyret tilbake. På et tidspunkt ble også lydutstyret avstengt, men kom i drift igjen kort etter.

Oppstyret om underskuddet ble fulgt av anonyme påstander om at lederen av arrangementskomiteen, Warren (chip) Lindner, hadde overført store summer fra Global Forum til centre for a common future, som hadde leder i Geneve. Beskyldningene om økonomiske misligheter ble imidlertid dementert etter at generalsekretæren for UNCED, Maurice Strong, intervenerte.

På et tidspunkt var oppstandelsen omkring mangelen på penger så stor at det nesten overskygget de mange møtene og begivenhetene som foregikk. Donasjoner fra flere regjeringer og bedrifter reddet

imidlertid arrangementet, som ifølge en talsmann tilslutt endte med et ørlite overskudd.

Global Forum har vært et helt vesentlig møtepunkt for NGO'ene som har vært her. Vi har videreført den enormt viktige dialogen som har pågått gjennom hele prosessen og forsterket båndene mellom nord og sør, sier Elin Enge, daglig leder av den norske felleskampanjen og sentral i det internasjonale NGO-arbeidet.

Vi har startet prosessen fra å ha en rolle som ideologisk kommentator til å bli forandringsagenter på egne betingelser, sier Enge, som særlig legger vekt på avtalene som er blitt inngått mellom ulike miljøorganisasjoner – de såkalte treaties.

Mens regjeringsdelegasjonene slet med sine kompliserte tekster på Rio Centro, jobbet mange av miljøorganisasjonene med alternative traktater seg i mellom. I alt 32 avtaler med

variabel kvalitet ble inngått. Elin Enge framhever særlig den traktaten som dreier seg om forbruksmønstre. Mer enn 2.000 representanter fra nesten 2.900 organisasjoner deltok i dette arbeidet.

Elin Enge framhever forøvrig kvinneorganisasjonenes innsats, som har ført til en fokusering på kvinners avgjørende rolle for en bærekraftig utvikling. Kvinnenettverkene er eksplosivt slagkraftig, sier Enge.

Et av de viktigste resultatene fra Global Forum og UNCED er at NGO-miljøet i samspill med verdens regjeringer har fokusert på USAs bremseklossrolle. George Bush kan ikke lenger slippe unna med å si at miljøaktivister er ekstremister. Vi har lyktes i å isolere USA og gitt folk og organisasjoner i USA et viktig redskap til å forandre amerikansk miljøpolitikk, sier Enge.

Nordmenn i Rio

Norsk miljøbevegelse markerte seg på ymse måter under Rio-konferansen. Bellona fikk svært mye oppmerksomhet for sin solide presentasjon av de akutte miljøproblemene i russiske atombyer.

Gunnar Bolstad

Sammen med russiske representanter la Bellona fram materiale som indikerer klare helseskader som følge av radioaktiv stråling.

Naturvernforbundet presenterte sitt Taiga-prosjekt. Sammen med andre miljøorganisasjoner fra Canada til Sibir utgjør naturvernforbundet «Taiga Rescue Network», et nettverk som satser på å redde de store skogområdene i nord før rovdrift og kommersielle interesser ødelegger dem.

Felleskampanjens Elin Enge og hennes norske stab spilte en sentral rolle under Global Forum. Generalsekretær Dag Ha-reide tok tak i den litt forvirrede situasjonen som hersket blant miljøaktivistene i UNCEDs konferansesenter, slik at lobbyvirksomheten ble organisert i faste former under selve konferansen.

NOTISER

Norden-møte

Telt nummer 25 i Flamengo Park var fylt til trengsel da nordiske organisasjonsfolk møtte de nordiske miljøvernministrene under Rio-konferansen. Imidlertid hadde ministrene lite nytt å fortelle.

Norden-møtet, som mange hadde sett fram til, fikk en skjev start da flere av ministrene proklamerte at de måtte gå før møtet skulle slutte. Den finske ministeren kom en time for sent til møte, og den «grillingen» av politikerne som var planlagt ble nok så lunken. Vårenindustri, befolkningsvekst og overnasjonale kontrollorganer var blant temaene som ble tatt opp fra salen.

Earth Pledge

Et nytt forsøk på å mobilisere verdens befolkning til beste for en miljøvennlig utvikling ble lansert under Rio-konferansen. «Earth Pledge» eller «Løfte til jorden» er en forpliktelse hver enkelt borger kan påta seg.

Under en pressekonferanse ga generalsekretær Maurice Strong stor honnør til redaktøren for damebladet «Self», et av de største i USA, som hadde oppfordret sine lesere til å undertegne «Earth Pledge» og sende sitt løfte til redaksjonen.

Resultatet ble et sant kaos i reuaksjonslokalene da tusener av postkort veltet inn fra leserne.

«Jeg lover etter beste evne å hjelpe til med å gjøre jorden til et sikkert og gjestmildt hjem for nålevende og framtidige generasjoner», heter det i teksten.

Miljøsinken

USA framstår nå som den virkelige miljøsinken i verdenssamfunnet, var miljøvernminister Thorbjørn Berntsens kommentar til at USA ikke ville undertegne bindiversitetskonvensjonen.

Berntsen var nok så optimistisk med tanke på norsk lovgivning i forhold til bindiversitetskonvensjonen, men medga at det kanskje vil bli behov for å

se nærmere på barskogplanen.

Jeg tror den holder mål i forhold til konvensjonen, men den er jo ikke blant de spenstigste her i verden, sa Berntsen i Rio.

Fidel

Fidel Castro, den kubanske presidenten, høstet desidert mest applaus blant statslederne som talte under toppmøtet. George Bush, som satt i salen, var synlig overrasket over klappsalvene, men klappet ikke selv.

Det er den økologiske gjelden som må betales, ikke vanlig utenlandsgjeld, sa Fidel Castro, og angrep Vestens forbruksmønstre som en hovedårsak til jordas miljøproblemer.

Mens de fleste statsledere hadde problemer med å overholde sine tilmålte sju minutter, satte Castro seg etter fire, visstnok den korteste talen mannen har holdt.

Ripa de Meana

Hverken Jaques Delors eller Carlo Ripa de Meana fant det bryet verdt å komme til Rio. Derfor var EF-kommisjonens delegasjon ledet av EF-kommisjoner Abel Matutes, til stor ergrelse for mange av miljøorganisasjonene i EF-regionen.

Matutes, som har store økonomiske interesser i turistbransjen, beskyldes for å ha ødelagt Ibiza med gigantiske utbyggingsprosjekter og for å fortsette miseren i Karibien.

Dersom noen skulle være i tvil om hvorfor miljøkommisjonen Ripa di Meana ikke var tilstede, sørget han for å gjøre oppmerksom på dette i klartekst i en større artikkel i en av de daglige avisene som kom ut under konferansen. Hverken amerikanerne eller de EF-politikere som hadde latt seg presse av USA, ble levnet mye ære.

Øko-Hitler

Ikke alle frivillige organisasjoner som var representert i Rio var like entusiastiske for den generelle enighet om at verden

må løse sine problemer.

Brasilianske og nordamerikanske industrifolk, organisert gjennom Free Congress Foundation og American Society for the Defense of Tradition, Family and Property, var skjønt enige om at dagens ledere av en stadig voksende miljøbevegelse ikke er et hår bedre enn anerkjente banditter som Djengis Khan, Josef Stalin og Adolf Hitler.

Disse folkene er like sultne på verdensherredømme som deres hensynsløse forgjengere. Rio-konferansen er deres hittil kraftigste framstøt for å skape et grønt imperium, het det i en brosjyre som ble utdelt.

Sukkertoppen

Greenpeace hadde med seg et eget fjellklatrerkompani til Rio. Dagen etter at George Bush hadde talt til toppmøtet, erobret sju spensige klatrere selveste Sukkertoppen, der de

hang opp et banner på hele 1500 m². Budskapet var at jorden ble «solgt» under toppmøtet.

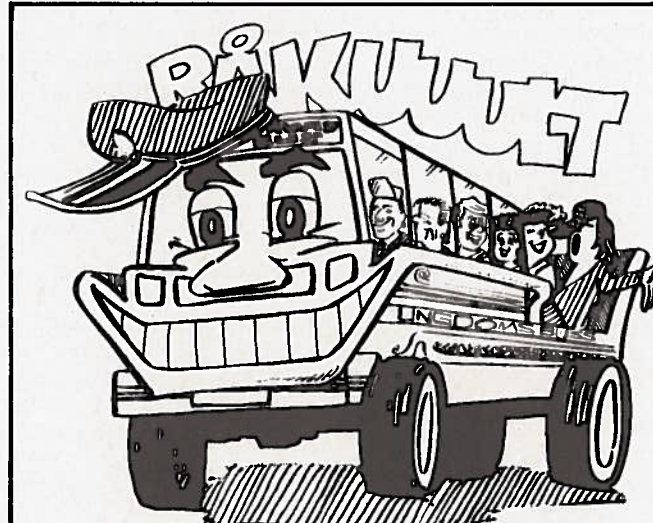
De transnasjonale selskapene har fått det som de vil, sa en av klatrerne.

Takk for støtten!



Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo.
Tlf. (02) 40 10 50,
Telefax (02) 40 13 85

Pran & Torgersen A/S
Pb. 7104 Homansbyen, 0306 Oslo 3
Tlf. (02) 55 20 30



å satse på kollektivtrafikken!
I 1991 fant 18% flere ut
at buss er et topp alternativ.
La det gå sport i det – ta bussen!



VEST-AGDER FYLKESKOMMUNE
SAMFERDSELSAVDELINGEN

Trond T. Feldama, Kr.sund



fm
Familiemarked

Bedre utvalg av god mat til lavere pris

Miljøteknologi i Sao Paulo

Sao Paulo: Mens Rio de Janeiro som vanlig solte seg i internasjonal oppmerksomhet, tok storebror Sao Paulo, Latin-Amerikas viktigste økonomiske og industrielle senter, til takke med å arrangere en utstilling for miljøteknologi. Størst oppmerksomhet vakte en japansk hydrogenbil.

Gunnar Bolstad

Mer enn 500 utstillere fra 16 land presenterte miljøteknologiske produkter under den fem dager lange utstillingen i Parque Anhembi, et av verdens største utstillingsområder. Ved siden av flere av EF-landene, Japan og USA, var også Sverige, Finland og Danmark representert, mens Norge glimret med sitt fravær. Norsk næringsliv viste på den annen side et markant ansikt under industriens møte i Rio forut for selve Rio-konferansen.

Hydrogenbil

Utstillingen i Sao Paulo var konsentrert rundt bioteknologi, bilmotorer, energi, avfallsbehandling og utslippsrensing. Størst oppmerksomhet vakte

nok hydrogenbilen som den japanske bilfabrikanten Mazda stilte ut. I forbrenningsprosessen blir hydrogenet omdannet til vann. Fordi hydrogen er en meget brannfarlig gass, lagres stoffet som metallhydrid i fast form, noe som eliminerer eksplosjonsfaren.

Gassbusser

Det lokale publikum flokket til standen til Sao Paulos kommunale kollektivtrafikkselskap, som er ansvarlig for gjennomføringen av en ambisiøs plan om å skifte ut hele bussflåten med busser drevet på naturgass i løpet av ti år. Fire og en halv million kjøretøyer trafikkerer daglig gatene i Sao Paulo, en av de største metropolene i verden, og luftforurensingen er uhyre plagsom. I slutten av juni åpner Sao Paulo verdens største fyllingsstasjon for naturgassdrev-

ne busser, og håpet er at overgangen fra diesel til gass skal redusere utslippet av svovel og sot.

Kull

Mens de japanske og tyske representantene fokuserte sine utstillinger på nye energikilder, presenterte amerikanerne blant annet renseteknologier for kull. Mye kan gjøres med utslipp som fører til lokal forurensing, men noen løsning på CO₂-utslippene finnes ikke. Imidlertid gjøres det mye for å øke energieffektiviteten i forbrenningsprosessen.

Brasil planter skog

Sao Paulo: Brasil akter å sette i verk en stor skogplantingsplan som skal dekke 200 000km².

Planen er utviklet av universitetet i Sao Paulo med medvirkning fra Jose Goldenberg, den brasilianske miljøvernministeren.

Gunnar Bolstad

Planen omfatter 2,4 prosent av Brasils totale territorium, hvilket tilsvarer seks ganger Nederlands landareal. Prosjektet vil bli gjennomført i løpet av 20-30 år og vil koste 22 milliarder dollar. Floram-prosjektet, som det kalles, er starten på en gigantisk reskoding av tapte skogområder i Brasil. Mens trærne vokser, vil de ifølge prosjektlederne kunne binde store mengder karbon.

- Dersom skogplantingen forer går innen bærekraftige former, er det grunn til å se positivt på initiativet, sier Lars Løvold, daglig leder av det norske Regnskogsfondet.

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder for ett år.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 500,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 350,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 180,-
- ☐ Jeg vil bli medlem, kr. 200,-

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
porto.

SVARSENDING
Avtale nr. 109 000/5 Pb.

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5